

۲۰۲۶/۱۰/۰۵

ملک ستیز

آیا فارمت مسکو یک ابتکار دیپلوماتیک است یا یک پلتفرم حمایت از طالبان؟

«فارمت مسکو» که روند آن از سال ۲۰۱۶ با هدف ایجاد یک چارچوب منطقه‌ای برای گفت‌وگو درباره صلح، امنیت و آینده سیاسی افغانستان آغاز شد، در ابتدا قرار بود بستری برای یافتن یک راهحل سیاسی برای بحران افغانستان، تقویت گفت‌وگوی منطقه‌ای، مبارزه با تروریسم و کمک به ایجاد ثبات پایدار در افغانستان و منطقه باشد.

اما عملکرد این روند در سال‌های گذشته پرسش‌های جدی درباره میزان تحقق اهداف اولیه آن ایجاد کرده است.

یکی از مهم‌ترین انتقادات این است که فارمت مسکو، به‌جای آن‌که به یک بستر مؤثر برای گفت‌وگوی فراگیر میان همه جریان‌های سیاسی و اجتماعی افغانستان تبدیل شود، به‌تدریج به بستری برای تعامل مستقیم و تقویت جایگاه سیاسی طالبان تبدیل شده است. نقش فعال روسیه در ایجاد و حفظ کانال‌های ارتباطی با طالبان و مواضع ضمیمه کابلوف، نماینده ویژه روسیه در امور افغانستان، در شکل‌گیری این برداشت اهمیت زیاد دارد.

مسئله اساسی اینجاست که اگر هدف فارمت مسکو واقعاً ایجاد یک راهحل سیاسی برای افغانستان است، این راهحل نمی‌تواند صرفاً از مسیر تعامل با حاکمان بالفعل قندهار تعریف شود. صلح پایدار زمانی معنا پیدا می‌کند که همه گروه‌های سیاسی و اجتماعی افغانستان، زنان، اقوام و جریان‌های مختلف فکری و سیاسی، در شکل‌گیری آینده سیاسی کشور سهم داشته باشند.

بنابراین، پرسش اصلی این نیست که آیا فارمت مسکو هنوز درباره افغانستان گفت‌وگو می‌کند یا خیر؛ پرسش اساسی این است که این گفت‌وگوها تا چه اندازه توانسته‌اند به اهداف اعلام‌شده خود، یعنی صلح پایدار، نظام سیاسی فراگیر، مبارزه مؤثر با تروریسم و ثبات منطقه‌ای، نزدیک شوند؟

از این منظر، می‌توان استدلال کرد که شکاف قابل توجهی میان اهداف اعلام‌شده فورمات مسکو و عملکرد سیاسی آن به وجود آمده است. من باورمندم که این فارمت بیش از آن‌که طالبان را به پذیرش یک نظم سیاسی فراگیر و پاسخ‌گویی در برابر تعهدات بین‌المللی وادار کند، به عادی‌سازی روابط منطقه‌ای با طالبان و افزایش مشروعیت سیاسی آن کمک کرده است.

به همین دلیل، امروز این پرسش جدی مطرح است که این روند هنوز یک چارچوب منطقه‌ای برای حل مسئله افغانستان است، یا در عمل به یکی از مهم‌ترین کانال‌های دیپلماتیک برای تثبیت جایگاه طالبان در معادلات منطقه‌ای تبدیل شده است؟

لینک آرشیف: مطالب نشر شدهٔ محترم ملک ستیز